

VENTA

30 exemplars 1 pesseta

Un número solt
5 cèntims

ADMINISTRACIÓ

Carrer de Ponent, 1, 1.^a
(Bússó baix a la escala)Surt a llium puntualment
tots los divendres

SUSCRIPCIÓ

ESPAÑA

Un trimestre 4 pessetas

EXTRANJER

Un trimestre 2 pessetas

LAS SUSCRIPCIONES

se pagan per adelantado

Los nagos pueden feras
en sellos de 15 cèntims
A en timbres
especiales para periódicos

PERIÒDICH POLITICH VERMELL

LOS PETARDOS DE TARRASA

Encara que hagin ja passat quinze dias del judici oral sobre aquesta célebre causa, lo assumpto es sobradament interessant y d'ell s'ha ocupat tant LA TRAMONTANA, que no podem per menos de tancar aquesta qüestió exposant a nostres llegidors las consideracions que 'ns ha suggerit la vista en judici oral y públich de la causa que 'ns ocupa.

Nostres habituals llegidors ja recordaran tots los antecedents: una huelga; un petardo esclat a las retxes de la casa d'un fabricant sens causar dany a ningú; deteniment al instant d'obres socialistas, que foren deixats en llibertat per no trobar a cap mèrits pera processar-lo; pressió del caciquisme tarrasench y nombrament d'un jutje especial que processà a tots los que abans no havian resultat processables; manifestació de la Solidaritat Obrera; impotència del caciquisme pera vence als obrers; opinió pública de Tarrasa favorable als processats; descaberta d'algunas autoritats d'aquella població en aquest assumpto; allargaments injustificats de la causa per no poder fer calificación 'l fiscal; darrer esforç del caciquisme y aparició del célebre cabàs de petardos consignat al president del Ateneu Obrer; negativa dels del Ateneu a rebre tal missiva y denuncia a la autoritat, que ja ho sabia, del portador del cabàs; agalada de dit individu y luego... dels mateixos socios del Ateneu que 'l denunciaren y no li volgueren admetre lo tal cabàs; indignació pública a Tarrasa per tal fet; cançons de la Caixa dels morts publicades en LA TRAMONTANA y cantades per los noys de Tarrasa; ridicula persecució de noys per la Guardia civil; sintomas d'una grave qüestió d'ordre públich a Tarrasa provocada pels sicots, y per fi, ARRIGLO entre fabricants y obrers, resultant que FINS LLAVORS no s'ha demostrat la ignocència dels socialistes devant dels tribunals, sobrescehinte liurement las causas als quinze socios del Ateneu Obrer que havian sofert cinch, deu y quinze mesos de presó. Tal es la part més interessant, que no s'ha vist en judici oral, de tot aquest assumpto.

Lo procés contra 'l home del cabàs s'ha tirat avant, y 'ls dias 28 y 29 del passat Novembre se celebrà la vista d'aquesta causa, entreventse allí nous enredos, que no creyem s'acabin de descobrir, PER TRACTARSE DE QUI S'TRACTA.

Los processats foren tres, lo portador del cabàs, la seva querida que li proposà 'l negoci, tots dos de dubtosos antecedents, y un tal Amigó, obrer empleat en las Tres Clases de Vapor, individu a qui sembla té tanta abició la policia per qüestions de huelgas (siempre 'l mateix!) que no pert ocasió de fastigueljarlo posantlo pres sempre que s'hi pot agafar.

Tota la primera sessió del judici oral s'empleà en l'exàmen d'aquestos tres processats. D'ell resultà lo següent: agafats lo del cabàs y la seva querida, al poch temps d'estar presos los hi digué 'l escarceller Pere Seguí, que ja se havia trobat al qui li entregà 'l cabàs dels petardos, y que 'l reconeixessin, presentantlos 'l Amigó. Replicaren ells que aquell home no ho era, y llavors lo Seguí los amenassà de mort y 'ls maltractà de obra dibent que tenian de dir

que si tant si ho era com si no. Y digueren que si baix aquesta pressió y 'l Amigó fou processat. Mesos després fou desempelat del càrrech de jefe de la presó 'l Seguí, continuant anantli molt pera seguir exercint pressió als del cabàs, que encara no gosaren a dir la veritat, fins que la sombra del tal Seguí ja no aparegué més per la presó. Llavors digueren al jutje lo de las amenazas y declararen que al Amigó no l'havien vist may fins a la presó. Mes la justicia no atengué aquesta nova declaració, deixant que ho aclarissen al judici oral. Qué significa per ella uns quants mesos més o menos de presó per un infelís processat que luego resulta innocent? Sos procediments no poden ser altres que los que determinan las lleys, y las lleys sempre han sigut, son y serán defectuosas en aquestos y en molts altres punts. Los del cabàs digueren no coneixe al qui los l'havia entregat, y lo Amigó probà matemàticament abont y com havia passat los dias 8 y 9 de Desembre de 1888, dias de la entrega y portada a Tarrasa del célebre cabàs.

Al comensar la segona sessió se reb declaració als testimonis. Alguns resultan tan importants, que per ells sols molts del públich ja deyan que s'veja en aquesta causa molt més de lo que havia pogut descobrir la justicia. Miquel Dómer, jefe de vigilancia de Tarrasa, y 'l que va detindre al del cabàs, diu que 'l dia 9 la Guardia civil y la policia de Tarrasa ja sabian que tenia d'arribar 'l home del cabàs portant petardos al Ateneu Obrer. Qué tal la cosa? Pero esperintose. Lo mateix Dómer va rebre un anònim aquell dia fentli saber que s'anava a atentar contra 'l Sr. Sala, fabricant; y ell, creyent coneixe la lletra d'aquest anònim, va detindre a un tal Jaume Garriga, que servia al fabricant Sala per indagacions en aquesta causa; va rebre luego un altre anònim de la mateixa lletra, pero com ja s'havia posat en llibertat al Garriga, NO VA VOLERLO TORNAR A AGAFAR.

Vingueren luego las declaraciones escritas dels fabricants Sala, pare y fill. Del pare, Anton Sala, ja difunt, se llegeix sa declaració del sumari, dibent que son fill cuidava d'indagar al qui fou qui calà 'l petardo en sa casa, y també diu que 'l seu fill, PER CONFIDENCIA RESERVADA, va saber lo del cabàs y va avisar a la Guardia civil y autoritats de Tarrasa. Ja sabem, donchs, que 'l únic que sabia això del cabàs, era... lo mateix fabricant Sala, per CONFIDENCIA RESERVADA. Endeavant.

Citat a declarar Alfonso Sala, LO QUI SABIA TOT AIXÒ COM HAVIA ANAT, y a qui las defensas podian haver fet lluminosissimas preguntas, no compareix... per estar malalt. Ni las enfermetats dels ministres en certs moments venen més a punt. Cap defensa demanà la suspensió del judici oral per aquesta circumstancia, cosa que a nostre pobre entendre procedia magníficament, contentantse ab que 's'legies del Sr. Sala una declaració escrita. Per aquestas declaraciones escritas se veje que 'ls Salas foren los acusadors dels socios del Ateneu Obrer de Tarrasa, y cosa inaudita! fins s'arribà al extrem d'afirmar que saben (també per confidencia reservada!) que lo cabàs dels petardos sortí del Circulo Obrer del carrer de Sant Olegari, de Barcelona, y que després en lo carrer de 'l Aurors, los que se-

guian al que 'l portava lo van perdre de vista, y al endemà VAN TORNARLO A TROBAR. Igual que los advocats defensors, no volém fer 'l honor de pendre en serio tan abigarradas y estralariyas suposicions de la policia... del Sr. Sala. Registrar per la policia aquell Centro Obrer, resultà lo natural: que ni sintomas hi havia de res que pogués fer pensar en petardos.

No disposém d'espai pera seguir un a un tots los declarants. Varios socios del Ateneu Obrer, victimas d'aquesta causa, justifican haver sentit algo grave en la presó sobre 'l tal Garriga y un tal Gironés, agents d'en Sala; lo Garriga confessa que efectivament era empleat d'en Sala pera fer averiguacions en aquesta qüestió, y que s'veja ab la policia secreta de Barcelona a la plassa Real, y sobre tot ab lo Sr. Plantada, jefe ó delegat especial de policia d'aquest govern civil. Aquest Garriga y un seu nebot cobraven d'en Sala pera fer descubriments.

Uns declarants confirman los maltractes del alcaide Seguí a Joseph Prats y Dolores Alias (los del cabàs) y altres certificant com 'l Amigó passà 'ls dias 8 y 9 de Desembre, per haverlo vista ó estat ab ell.

Joan Fort, 'l alcaide que rellevà al Seguí, afirma que aquest no s'volia deixar rellevar, tenint gran empenyo en no anarsen, y que un cop rellevat passava 'l dia a la presó, d'abont ell lo volgué treure del tot, pero que li van impedir las autoritats civils. Vol ampliar sa declaració després que 'l donan per llist... y 'l president no li permet.

ACUSACIÓ.—Lo fiscal, ab gran estranyesa del públich y fins dels intelligents en materias judiciales, no modificà cap de las conclusions, sostenint la acusació del Amigó d'una manera llastimosa. La dels altres dos era passable, per més que s'veja difícil la condemna; la del Amigó era insostenible, y sols un excés de zel en favor de la justicia pogué animar al fiscal a ficarse en tan difícil empresa.

DEFENSAS.—La feyna de las defensas, sobre tot la del Amigó, fou fácil y de lliuiment. La policia 'n sortí casi tan mal parada com mereix. La sortida del cabàs dels petardos del carrer de Sant Olegari, y 'l perdrel de vista al carrer de la Aurors, y tornar-lo a veure l'endemà, passà a ser una nota cómica, si notas cómicas poden haverhi devant d'un tribunal.

SENTENCIA.—Lo tribunal ha absolt lliurement, no tan sols al Amigó, quina ignocència resultà matemàticament probada, sino també al portador del cabàs Joseph Prats y a Dolores Alias, intermediaria entre ell y 'l desconegut petardista.

CONSIDERACIONS

No volém fer nos pesats al tancar aquest article, y procurarem acabar-lo quanyant tot lo temps y lloch que 'ns sia possible. Al efecte, aném a recordar lo que digueren fa justament un any, lo dia 20 de Desembre del 88, pochos dias després del fet del cabàs. Ficinste nostres lectors en aquest párraf del n.º 393 de LA TRAMONTANA:

EN MANA de la justicia de Tarrasa está algo más, molt més, que dos procediments criminals pera averiguar qui cometé un delictu per mudi de la dinamita y qui podía intentar cometre un altre. En mana de la justicia de Tarrasa, en mana de la Audiencia de Barcelona, está

sentar la candidatura de cinch adictes al actual alcalde Domingo, cinch al ex-alcalde Marinell-o y un independent; triunfant en efecte aquesta candidatura sens oposició, puig solzament prengueren part en la votació 500 electors.

Se deya també si en aquest pasel va tractarse del millorament futur de algunas industrias, en particular d' una relacionada ab la millora de certa classe de café.

Resulta, donchs, que ab los novament elegits, conta altra vegada Tarrasa ab Ajuntament en sa majoria anomenat republica; pero lo més significatiu es que, tan si ha presidit lo municipi l' ex-alcalde federal Marinell-o com lo actual possibilista Domingo, sempre la consagració ha vingut demostrant com a la sombra dels mateixos, qui veraderament ha governat Tarrasa ha sigut lo caciquisme ultramontá; y resultant, per últim, que qui paga los plats trencats es sempre la classe treballadora.

Alerta, donchs, companys de Tarrasa, no os feu de qui, fent escarni de sos principis polítics, serveix de má forta a vostre pitjor enemic.

S' han tornat ha reunir a Madrid aquells senyors de la *Lliga agraria* que tantas ventades prometen als pagesos y ells no més pensan en ser ministres, gobernadors, diputats, etc., etc.

Es un gust sentirlos discutir en favor de la agricultura...

Sabent que no buscan més que 'l bon concréu...

De la seva butxaca.

Lo núcleo republica italiá Mazzini, resident en aquesta ciutat, se proposa 'l próxim diumenge honrar la memoria del patriota italiá irredentista Guillermo Oberdank, que sufri la mort en garrot a Trieste 'l dia 20 de **Desembre** del any 1882, per conspirar a fi de que la Italia irredenta (Tirol y Trieste) deixés de perteneix a Austria.

A tal objecte a las 3 de la tarde del diumenge vinent se celebrará una conferencia pública en lo Centre Federalista d' aquesta ciutat, carrer de la Portaferriera, n.º 16, principal.

Tenim d' advertir als nostres amichs de fora que han sollicitat la cooperació del director de aquest periódich J. Llunas per vetlladas ó reunions, que l' estat en que ha quedat de la darrera malaltia fa que encara no li siga possible poguer pendre part lluny de sa casa en aquestes actes fins a quedar més reforçat y no ser tan fret lo temps.

Dónguinse, donchs, per avisats y no sollicitin son concurs fins d' aquí a un parell de mesos.

Avuy divendres, a las 12, tindrà lloch en la Audiencia lo judici oral y públich sobre una querrela promoguda per un ex tinent d' alcalde de Vilanova y Geltru contra 'l director de *El Mensajero*, nostre company Victor Ferrer.

Representará lo processat lo procurador D. Pau Barbé y 'l defensorá nostre amich, lo distingit advocat D. Joseph M. Vallés y Ribot.

S' están fent los preparatius al Ateneu Obrer de Tarrasa pera fundar una escola laica modela que dirigirá nostre amich y colaborador J. Torrents.

Avant sempre.

No dubtem que, de realitzar-se 'l pensament, reportará grans profits per la ensenyansa dels seus fills la digníssima classe obrera d' aquella ciutat.

A UN AMICH MEU

QUE M' INVITAVA A JEGARE PART EN LA RIFA DE RAHAL

Amich meu: molt t' agraeixo la invitació que m' has fet, mes no accepto; prefereixo no jugar; lo jugar deixo y molt més jugar doner.

Lo motiu de no acceptar ta invitació es lo següent: avui més teni' auxili en mi (l' adagi no ment y es cia) que no veuren voler cente.

Y com es tan desagraciat no vull tentar la fortuna, t' ho dire net y pelat: may en cap rifa he jugat una peseta, ni una.

Tu m' dirás que si no 's proba no se sab; bueno, ja ho sé;

mes com que no es case nova que en las rifas molt se rifa jo no vull que m' robin lo.

Pro aré son observacions que total a rex condicions; per tu son malas rahons, feré, donchs, comparacions, que mas rahons favoreixen.

L' any passat, com veus molt be, en quinta jo veig contras; la quinta es rifa també en que 's rifa al pobre obrer; y a mi també m' van rifa!

Y com una sort malahida me cerca per tota cantons, surt me hola; un senyor crida «Norents» y diuh desagraida: «Perdo, á menjar sigmas.»

Jo

Una bestia llesta que ab lo nom de missionista s' enfiá al costí de la iglesia de Sans, va permetres la llibertat de maltractar als directors de *El Motin* y *Las Dominicas* de Madrid y al de nostre periódich, dihennos a tots tres que no teniam vergonya, modos, decencia, etc., es a dir, res de lo que tanta falta li fa al brétol jesuític predicayre.

També 's permet 'l luxu de *desafiarnos* a tots, pero un de nostres llegidors que li escriqué dihentli que en nom del director de LA TRAMONTANA acceptava la polémica, no tan sols encara espera la contesta, sino que volent anar a veure 'l bagarro de cubell, no ha pogut lograrho al anunciar sa missiva.

Bons gossos patés están fets aquests esquitos d' Esperit Sant!

Els sols se bastan pera desacreditar fins una bona causa.

Y no 't dich com deixan la que defensen.

Lo faldilla negre conegut per *Cap de Mort* a Badalona, se presenta 'l diumenge passat a las obras d' una villa nova que s' está construint en la vehina villa, y sens encomanarse a Deu ni al Diable comensá a maltractar de condemnats, hereties y qué se jo qué més als obrers que allí treballavan en dia festiu.

Mes com Badalona no es cap poblet de la montanya, y 's ciatells allí ja están algo més que regularment netejats per certas besties místicas, tant bon punt acabá 'l reverent se posá tothom a riure, li cridaren *Fart de vi, Gandul*; *¡Lligat que es boig!* y comensaren a ploureul demunt estellas, guixots y algun grapat de morter que li tenya la sotana de negre a blanca.

Devant de tal xibarrí lo *Cap de Mort* tocá pils renegant piadosament entre dents, convenut sens dubte de que qui fa be 'l pallasso sempre diverteix al públich.

Y que hi torni un' altra vegada.

Al corral del vehí poble de Sant Martí, per la pura Concepció no s' entenien de feyna.

Reunits llusos, filles de la Marieta y las del cor de Jesús, esperaren que se 's passés la bogada sense lleixiu, y quan tingueren la roba neta, allavors pujá dalt del cubell un negre donant las gracias a Son Amo per haver pogut fer neteja general; també digué que estava molt content de las filles de Maria pel be que s' havian portat tot l' any, y llavors las altres digueren a veus fortes: — Y nosaltres, que no havem fet res! — y filets, comensá a armarse un escándol de mil dimonis, que ni Son Amo era capís de fer callar.

No podent acabar lo negre lo discurs s' dalt del rebost, baixá desseguida a fer callar a tothom, que per poch acaba com lo rosari de la aurora.

Ja está vist: las iglesias no més serveixen pera fer riure a tothom.

Y qué está de guassa 'l rector d' Alella! Havém sigut cridats al jutjat pera declarar, a instáncia del citat rector sobre qui va escarnir los dogmas de la seva religió allá en una vetllada a que per la primavera varem assistir en dit poble.

Torno a repetir: y qué está de guassa 'l rector

d' Alella! Y no 's pensin, a la declaració fina hi assistia 'l advocat y 'l procurador del *querellant* rector que encara no deu haver trobat ni trobará contra qui dirigir la *querrela*, y que s' entreté buscant tres peus al gat no més que per veure si pot evitar que 's fassin més vetlladas lliurepensadoras a Alella.

Que n' va d' errat d' oscas, senyor rector, si s' creu intimidarnos intentant ridiculs processos! A Alella 's tornarán a fer vetlladas lliurepensadoras mal que li pesi, porque están dintre la ley, y bon profit si vosé y tots los seus rebentan algun dia d' una rabuada.

Jo ja prometo ferhi tot lo que pugui.

Lo ructor d' Olesa de Montserrat pare Joseph, está fet un polvori ab la metxa encesa d' ensá que s' ha inaugurat la escola laica del *Círcol Democrátich* d' aquella població.

Diumenge passat pujá tres ó quatre vegadas al cubell de la bogada piadosa, y allí l' haurian vist espeternegant contra la escola laica, que semblava un colomi que 'l plomessin de viu en viu.

— A vosaltres, donas, me dirigeixo, — baladrejava, — vosaltres que sou un modelo devant de deu (no podem arribar a dotze!) y os recomano que no deixeu anar las vostras families a n' aquesta escola laica, porque allí 's noys no aprenen més que cosas dolentas y tots son condemnats.

Y naturalment, la escola va per terra gracias a tals sermons. Va inaugurarse no més que ab setenta y pico de deixebles y cada dia van augmentant.

Gracias per la propaganda, senyor rector. Ah, y procuri no encaparrarhi, sino algun dia podria ferishi de pic a pic.

Y val més un ructor conegut que un *sabier* conceix.

TIPOS

Tres germanes se diverteixen ab alguns treballadors, fent dos d' ells molt bons negocis per ferse molt be 'l arriá.

L' un fa un negoci nocturno fent canviar donas de pis, y per 'ab al *Garrall* se 'l troba de dia sempre adormit.

Quan está canant de geure, tot lo dia s' entreté reglantant ab la Pepeta la filla d' un carreró.

El prou diu que vol casarhi, mes li aconsella 'l germá, que si ho fa 's compra una gorra neta així que un campaná.

Perque encor que sia elegante y haviant guaps y bufons, també ha sigut... *Caronella* d' un músich de Barcelona.

L' altre ab lo poix fa negocis, mes li agrada tant lo rap, que si ho fa 's compra una gorra neta així que un campaná.

Di' lo guanya cinch ab dos paga y així a 'n ell lo sou lo creix, que aquest es del rap que menta lo que fa negocis ab pena.

Y 's dos ab així y cartrons penejan per tot arreu, y lo pobres que ab ells treballan no se 's paga lo que 's deu.

Així crían bona penca, y per ella may rev va encara, potent cara més groixuda que cap altra aurora.

Una Victòria

XARADA

Prima-dos petit isacote, una lletra la segona, tres díctres personalte y 'l for una fruyta bona.

J. SARRI

TRENCA GLOSICAS

Una lírica!

Combinar aquestas lletres de manera que dongui lo nom d' un carrer de Barcelona.

R. ALONSO

SOLUCIONS

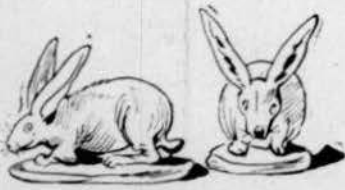
A LAS CARABIDAS DEL MÓNICO PASAD

XARADA: Cus tell-ter-cool.

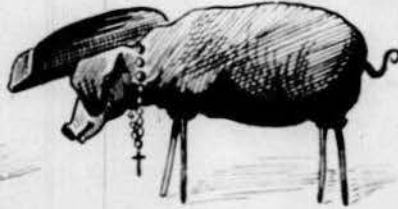
ABORIAS: Mota. Amer.

Tp. «La Academia» Ronda de la Universitat, 8, Barcelona.

FIGURAS DE PESSEBRE

Conills de la majoria

Porquets

Una cabra y un cabró

La palla d'una márrega

La gorra del ñiñu

L' adoració

Empressari de cabras d'aquell tem

Un estable

Anunciatas cuytas a la paella

Quatre casetas

Suros moderns

Una figura espatllada

Un burro atropellat